

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XVI. Acta in causa translationis, quæ cum Cæsare egerit Ardinghellus. Prosper Sanctacrusius missus in Galliam Nuntius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11665

*Acta in causa translationis, quæ cum Cesare egerit Ardinghellus.
Prosper Sanctacrucius missus in Galliam Nuntius.*

ITa diserebant Patres Bononienses, à Synodo Romam delegati, quos Pontifex in Senatu^a audiuit ore Archiepiscopi Materani, utpote dignitate præcipui, loquentes. Promotor verò Seuerolus legitima translationis Acta Pontifici dederat. Hi quidem benigno responso accepto, spe ac laude mixto, agere iussi cum Cardinalibus, quibus id negotij datum fuerat. Legati verò^b vetiti sunt interesse vel iris Patrum congressibus, qui Synodi functionem redolerent; adeoque priuatim ab ipsis audiebantur, absque consueta Episcoporum assistentium frequentia, minores Theologi, quibus consilij non iudicij ferendi ius erat. Nec ita multò post reuersus est Iulianus Ardinghellus è Germania, c^c quò missus à Pontifice fuerat, ut simulea de re, simul de Placentiæ restitutione ageret. De hoc postremo bonam spem retulit, libenter scilicet auditum iri, si quem Pontifex ad Cæsarem mitteret, qui cum eo conueniret de vrbe vel restituenda (adiectis tamen quibusdam cautionibus) vel componenda. Quod spectabat ad alterum, nuntiauit, Cæsarem id temporis de Patrum reuersione Tridentum taciturnum, dummodò neque pariter Bononiæ Synodus progredieretur, & Romæ translationis iudicio Pontifex superfederet; interim verò in Germaniam Legati mitterentur cum amplissima facultate, quam tredecim capitibus Cæsar explicauerat, ut hæreticos conciliarent, nationique satisfacerent. Quod ubi conficeretur, Concilio non ampliùs opus fore, adeoque omnem de loco disputationem desituram. De huiuscemodi postulato Legatorum sententia hæc fuit.

^a 22. Martij, ut in Diario 26. & 29.

^b Ex Diario, 26. Martij.

^c Ex Diario, 29. Martij, & ex mandatis acceptis à Sanctacrucio, 28. Aprilis.

^d Cæsari negari non posse id, quod Pontifex in responsione Mendozæ reddita solemniter promiserat; tamen non nisi vnicum mittendum Legatum, cum omnis æqualitas æmulationis contentionisque sit ferax: Sfondratum ipsum posse designari, qui illic aderat, illarum rerum ingeniorumque peritum; duo illi Præsules consiliarij adderentur. Primo loco proponebatur Hieronymus Verallus Archiepiscopus Rossanensis, qui annos plurimos ibi Nuntium egerat: secundo Pighinus, qui in Concilio præclarè se gesserat. Quod spectabat ad facultates, singula capita sunt expensa cum à Legatis Bononiensibus, tum à Cardinalium cœtu, quem Pontifex ad hæc discutienda Romæ constituerat, adiecto præstantium Theologorum

^d Ex Diario, 28. Martij, & 14. Aprilis.

1548.

rum consilio. Quid in singulis illi perpenderit, notitiam afferret, lectori tædio potius quam emolumento futuram; cum parum proficit, minusque delectet proluxa earum rerum lectio, quarum modicus postmodum fuit effectus. Hoc unum commune prudensque consilium haud reticero: Legato facultates pro ipsius arbitratu liberè haud committendas, ne, quando cuicumque petenti negaret iis velle, aut maleuolus aut austerus videretur; sed eius prudentiæ conscientiaque iniungendum, ut eas tunc exerceret, cum id opportunum fore intelligeret.

^e Ex Diario,
19. Aprilis
1548.

Iam Pontifex hanc legationem decernere habebat in animo, cum ^e reclamantes Gallici Regis ministri, nonnullos ex Purpuratis Patribus, ad deliberandum de hoc negotio selectis, in suam sententiam traxerunt; significaruntque Pontifici, per eam artem aspirare Cæsarem ad plenum Germaniæ dominatum, ut postea ad opprimendos Galliæ Regem ac Principes Italicos vires conuerteret: huius consilij manifestum argumentum esse Placentiam ab eo recens occupatam: si ergo in iis quæ postulabat, illi satisfieret, vinculum non concordia, sed seruitutis Christianæ Reipublicæ contextum iri. Non tamen existimauit Pontifex, per hæc politica prudentiæ scita, satis se subtractum oneri procurandæ omni studio animarum salutis. Ad Regem Romanorum nouum Nuntium delegit Prospere Sanctacrucium Episcopum Chysamensem, Romanæque Rotæ duodecimuirum, ei que tradidit (si Commentario credimus, eius Vitæ summam continenti, qui ab eodem scriptus fuit, sed non absolutus, qui que in meas manus deuenit) occulta quædam mandata, ut nimirum ageret in itinere cum Guillemo Bauariæ Duce, qui non minus quam Paulus arbitrabatur malè sibi repensas fuisse supplicias Cæsari subministratas, cupiebatque sibi socios asciscere potentiam ac dignitate pollentes ad eius amplitudinem deprimendam, quam & potestate nimiam, & reapse immoderatam putabat. Verum hoc semen à Nuntio iactum, in tenebris arcani profundi, & sub terra sine germine delitescens, ob celerem Pauli mortem nunquam in lucem prodiit. Quod de illius Nuntij missione constat, solum est, varia illi data fuisse documenta ^f ad reconciliandos Bohemos hæreticos, agendumque cum Cæsare de responsionibus ab Ardinghello delatis; sed commissum pariter illi fuisse, ut Bononiã transiret, nec solum habita mandata Legatis ^g aperiret, verum etiam, vbi opus foret, ea de ipsorum consilio reformaret: quod ita planè accidit. Etenim cum is iuberetur Cæsari significare, in iudicio de translatione nihil esse superfedendum, ut ex Cæsaris voto senten-

^f 18. Aprilis
1548.

^g Litteræ
Sanctacrucij
ad Maffeiũ
Bononiã,
4. Maij
1548.

sententia protraheretur: quoniam tamen in eo pergerent, ipsa tamen causæ grauitas diurnitatem postulasset; animaduertebant Legati, per ea fateri Pontificem, rem esse arduam & ambiguam, atque inde colorem excusationemque aduersariis præberi. Vbi verò eidem mandabatur, ut affirmaret Cæsari, in eius gratiam Pontificem lentius acturum in continuanda Bononiæ Synodo; aduertebant Legati, quemadmodum sibi persuadet Princeps, potiri se privilegio cunctas voces dubias in rem suam interpretandi; ita homini cum eo loquenti disertè promendum id quod præstare intendit, cum ea significationis subtractione, ut etiamsi dictis suis omne accedat incrementum, cuius sit capax interpretationis amplitudo, non tamen supra quàm intenderat, obligationem contrahat. Quod Nuntius Pontificis nomine deferebat, aiebant illi, non tamquam propensionem animi arbitrariam acceptum iri, sed tamquam promissionem irrevocabilem; neque tamquam paucarum hebdomadarum, sed tamquam multorum mensum cunctationem: consultius dici posse: Optare Pontificem Cæsari satisfacere; verum undique se coarctari, cum Præsules, Galli præcipuè, rei confectioem urgebant, ante oculos ipsi politis suarum Ecclesiarum ex Episcoporum absentia detrimentis. Denique de Legatis in Germaniam mittendis iubebatur Nuntius respondere, quò celerius voto Cæsaris obsecundaretur, Præsules missurum Pontificem: quod iam nunc præstitisset, nisi tam multa, quæ à Cæsare in eorum facultatibus petebantur, consilium deliberationemque longiorem requirerent. Iam verò quoniam ea legatio à Madruccio ardentè expetebatur, illius cupiditate ab eodem honestatà non tamquam ab ambitione, sed à studio Religionis profectà, cum affirmaret se, quippe Germanum Principem, gratiosorem, adeoque potentiorè apud suam nationem futurum; datum fuerat negotium Nuntio, ut lento pabulo spem nutrirer, insinuando, posse id perfici, ubi Sfondratus discederet, & res Germaniæ felicem propius exitum portenderent: in præsentia retineri Pontificem, quò minus ipsum delegaret, ab increbescente fama, quòd is destinaretur à Cæsare in Hispaniam, ut eius filiam in Germaniam deduceret, unà cum Archiduce Maximiliano, fratris Romanorum Regis primo filio, cui fuerat desponsa. Etenim Paulus nec volebat præcidere Madruccio hanc spem, quæ arctissimo aliorum animos innectit vinculo; nec in opus eam deducere, ne tam suspecta negotia ministro committeret Cæsariano magis quàm suo. Sed hac in re placebat quidem Legatis Bononiensibus id quod intendebatur; ea verò per quæ id ipsum quærebatur, minime

1548. nimè placebant: illa siquidem quasi sub conditione promissio poterat in absolutam resolui, vbi Sfondrati reditus accidisset, & reconciliationis tractatio incaluisset: obtentam speciem itineris Hispanici auferri posse per tabellarium, qui Madruccium iturum negaret: huiusmodi lac à fallaci spe propinatum, quandoque acrius accessere in stomacho magnorum virorum vbi deludantur, perinde ac fortassis euenerat in diuortio Regis Britannii. Cautius sibi videri, si nullo ea de re verbis Pontificis responso reddito, solum significaretur Madruccio Farnesij Cardinalis nomine; Cum adhuc de re ipsa deliberandum esset, ad conditionem designandi Legati descendendi non posse, induceret vtique in animum, dum Farnesius Romæ degeret, sedulum illi Procuratorem minimè defuturum. Nec indignum relatu fuerit, Nuntium, ob huius postremi capitis mutationem, nouum exemplar à Pontifice petiisse, ne si forte necesse foret vetus producere, restrictiora videretur afferre cum suo sui que negotij detrimento, quàm quæ tradito sibi scripto continebantur. Semper quippe homines auersantur eiusmodi administrum, qui quantum sibi per Principem licet, ipsis conferre detrectat, instar vitiosi canalis, in quo pars aquæ à fonte sibi commissæ deperdat.

CAPVT XVII.

Ceruinus iterum à Pontifice accitus. Gallia Regis conatus. Libellus appellatus Interim, à Cæsare in Comitibus discussus, & promulgatus.

^a Est in Diario, 21. Maij 1548.
^b 15. Maij 1548.

^c Vide Brovium, anno 1548. num. 5. & seq.

HIs tamen mandatis oclusum aditum Legatus sensit, cum in primo ad Carolum accessu mutata omnia nactus est; ^a mirum in Comitibus Augustanis promulgatum à Cæsare ^b libellum, qui hominum ora mentesque repleuit, *Interim* nuncupatus; propterea quòd in eo præscribebatur quidquid interim vique ad futuri Concilij Decreta credendum esset. Continebat hic libellus præcipua capita, quæ per recentes controuersias agitabantur, viginti sex articulis digesta. Quis illius fuerit auctor, incertum est; sed ipsum Cæsari obtulerunt nonnulli ^c Principes, qui vel nimia pacis cupiditate hallucinati, vel quæstionum ad Religionem spectantium imperiti, spem cum eodem Cæsare conceperant, fore vt in vna eademque doctrina possent hæretici cum Catholicis concordare. Illum Cæsar recognoscendum dederat tribus viris sacrarum Litterarum scientiâ insignibus, Iulio Flugio, cui paulò antè Naurburgensem Ecclesiã à Lutheranis occupatam restituerat, Michaëli